

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

De beleidsdirecties

memo

Subsidieknelpunten ivm Covid-19

Beste collega's, www.rijksoverheid.nl

Aanleiding

De Coronamaatregelen roepen veel vragen op. Zo ook in subsidieland. Daarom is vanuit DUS-I een uitvraag bij alle beleidsdirecties gedaan naar mogelijke knelpunten die zich voor kunnen doen bij subsidieverstrekking. Deze inventarisatie heeft een goed beeld opgeleverd van de problemen die zich nu al voordoen en problemen waar VWS of de subsidieontvangers tegenaan kunnen gaan lopen in de komende weken c.q. maanden.

In bijgaand overzicht heeft WJZ de aangeleverde knelpunten opgenomen en gerangschikt naar regeling c.q. beleidskader. Per knelpunt is gekeken of er mogelijkheden zijn binnen de geldende regelgeving om af te kunnen wijken van bepaalde voorschriften. Hierbij kan gedacht worden aan ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden, hardheidsclausules, de inherente afwijkingsbevoegdheid bij beleidsregels en het verlengen van eigen beslistermijnen.

Het spreekt voor zich dat het legitiem is om deze afwijkingsmogelijkheden in deze buitengewoon bijzondere omstandigheden ruimhartig te benutten. Indien er geen afwijkingsmogelijkheden zijn in een specifiek geval (een aantal regelingen kent geen enkele mogelijkheid van afwijking), zal naar bevind van zaken gehandeld moeten worden. WJZ overweegt om ten behoeve van die regelingen spoedig een verzamelwijzigingsregeling te maken waarin enkele aanpassingen worden gedaan om resterende knelpunten te verhelpen. Onrechtmatig handelen moet zo veel mogelijk worden voorkomen, maar kan vanzelfsprekend in een bepaald geval toch noodzakelijk zijn.

Knelpunten

Uit de inventarisatie blijkt dat er een aantal knelpunten zijn die, in ieder geval in potentie, zich kunnen voordoen bij elke regeling.

Het gaat dan om de volgende knelpunten.

1. Een subsidieontvanger kan niet op tijd de aanvraag tot subsidievaststelling indienen.
2. Een subsidieontvanger is niet in staat de activiteiten (binnen de periode waarvoor subsidie is verleend) uit te voeren.

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Cluster 6

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T (10)(2e)
F (10)(2e)
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
Inlichtingen bij
(10)(2e)
(10)(2e)
T (10)(2e)
(10)(2e) @minvws.nl

Datum
19 maart 2020

Aantal pagina's
5

3. Een subsidieontvanger kan niet voldoen aan de subsidie verbonden verplichtingen, zoals de meldingsplicht of andere specifieke verplichtingen.
4. Een aanvrager is niet in staat op tijd, binnen de in een regeling opgenomen uiterlijke datum voor indiening, een subsidie aan te vragen.
5. VWS (DUS-I of RVO) haalt zelf de beslistermijnen niet (bij subsidieverlening, subsidievaststelling of andere subsidie gerelateerde besluiten).
6. Wat te doen met het verzenden van besluiten, nu er niemand is om deze uit te printen en te verzenden.
7. De subsidieontvanger wil aanvullende activiteiten verrichten waarin de regeling niet voorziet. Zoals de aanschaf van bepaald materiaal ivm corona.

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Cluster 6

Datum
19 maart 2020

Naast deze knelpunten zijn er nog knelpunten die specifiek voor een bepaalde regeling gelden. Hier zal steeds apart naar gekeken moeten worden. Mogelijk kunnen de hieronder genoemde oplossingsrichtingen ook voor deze knelpunten worden ingezet. Als dat overwogen wordt, verdient het aanbeveling dit in overleg te doen met WJZ, FEZ en DUS-I zodat eenduidig gehandeld kan worden.

Zoals gezegd zal per regeling gekeken moeten worden of er mogelijkheden zijn om artikelen buiten toepassing te kunnen laten of dat een andere invulling gegeven kan worden aan deze artikelen.

Oplossingen

Ontheffing en vrijstelling

In de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS is voor een aantal situaties de mogelijkheid opgenomen om ontheffing of vrijstelling te verlenen van bepaalde artikelen (artikel 7.2 en 8.2). Ontheffing kan op verzoek in een individueel geval verleend. Een vrijstelling geldt voor een hele groep en hoeft niet aangevraagd te worden maar kan ambtshalve door het bestuursorgaan zelf geschieden.

In de kaderregeling is deze mogelijkheid opgenomen voor:

1. de aanvraagtermijn (kort gezegd 22 weken na afloop subsidieperiode) voor de subsidievaststelling voor project- en instellingssubsidie (artikel 7.2) en
2. de aanvraagtermijn voor subsidieverlening van instellingssubsidies (13 weken voor aanvang boekjaar) (artikel 8.2).

Omdat de kaderregeling op de meeste bijzondere subsidieregelingen (en beleidskaders) van toepassing is kan per regeling of voor al deze regelingen tezamen een vrijstelling worden verleend van deze termijnen. Er kan voor gekozen worden de aanvraagtermijn met bijvoorbeeld 3 maanden te verlengen. Van belang is om hier op korte termijn een besluit over te nemen (het liefst voor alle besluiten een gelijklopende termijn). Een dergelijke vrijstelling kan in de Staatscourant worden gepubliceerd en op de site van DUS-I bekend worden gemaakt.

Indien de kaderregeling niet van toepassing is voor een specifieke regeling, kan deze regeling zelf de mogelijkheid van ontheffing of vrijstelling bevatten. Deze kan dan overeenkomstig gebruikt worden.

Indien van bovenstaande gebruik wordt gemaakt, kan tegemoet worden gekomen aan het hiervoor genoemde eerste knelpunt.

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Cluster 6

Datum
19 maart 2020

Hardheidsclausule

De kaderregeling kent in artikel 11.4 een algemene hardheidsclausule. Deze luidt als volgt:

De minister kan een of meer bepalingen van deze regeling buiten toepassing laten of daarvan afwijken voor zover toepassing gelet op het belang dat de desbetreffende bepaling beoogt te beschermen, zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

Daarnaast bevatten een aantal bijzondere regelingen een eigen hardheidsclausule. In beginsel is een dergelijke hardheidsclausule alleen toe te passen in individuele gevallen (gaat dan om omstandigheden van het specifieke geval). De Coronamaatregelen maken echter dat voor alle subsidieontvangers een heel bijzondere situatie is ontstaan waaraan ze zelf niet debet zijn. Het kan dus bijvoorbeeld geen enkele subsidieontvanger worden kwalijk genomen worden dat hij activiteiten niet kan uitvoeren of verplichtingen niet kan nakomen. Dit betekent dat een hardheidsclausule uitkomst kan bieden om tegemoet te komen aan de genoemde knelpunten 2, 3 en 4. Vanuit WJZ zal een tekst worden gemaakt voor een vaste formulering voor toepassing van de hardheidsclausule in verband met Corona.

Daarnaast lijkt het redelijk om bij het niet kunnen uitvoeren van bepaalde activiteiten, anders dan gebruikelijk, de personeelskosten en andere overheadkosten die samenhangen met deze activiteiten te blijven subsidiëren. Door op deze wijze te handelen wordt, in lijn met breder kabinetsbeleid, voorkomen dat gedwongen ontslagen plaatsvinden of dat instellingen failliet gaan. Het is in die lijn ook niet raadzaam instellingen te adviseren arbeidstijdverkorting aan te vragen. Dat zou het probleem alleen maar verleggen naar SZW/UWV (daar zijn ze op dit moment al druk genoeg) en zou macro alleen een verschuiving betekenen van begrotingsposten tussen de ministeries.

Ook is het, in lijn hiermee, mogelijk de bevoorschotting van subsidies te blijven continueren ook al is duidelijk dat bepaalde activiteiten niet zullen worden uitgevoerd (of later worden uitgevoerd), of aan bepaalde verplichtingen niet kan worden voldaan.

Uiteraard is wel van belang dat altijd ook een beleidsmatige toets (is er budget beschikbaar, is het beleidsmatig gewenst wat de subsidieontvanger vraagt etc) wordt gedaan voordat de hardheidsclausule kan worden toegepast. Vanzelfsprekend moet het noodzakelijk toepassen van de hardheidsclausule het gevolg zijn van de Corona-maatregelen. Hier zou bij de beleidsmatige toets ook aandacht aan besteed moeten worden. Knelpunten die een andere oorzaak hebben dan Corona vallen buiten het bereik van deze notitie.

Ten aanzien van het vierde knelpunt is nog wel van belang een onderscheid te maken tussen gewone te late subsidies en subsidies waar een subsidieplafond voor geldt. Indien gewenst kan de indieningstermijn t.b.v. een subsidieplafond verschoven worden in de tijd. Hier is dan wel een wijziging van de betreffende regeling voor nodig. Hiervan wordt WJZ graag zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld. Wellicht is het mogelijk een zogenaamde verzamelregeling te maken waarin voor meerdere regelingen een aangepaste indieningstermijn kan worden opgenomen.

Inherente afwijkingsbevoegdheid bij beleidsregels

Subsidiebeleidsregels kennen op grond van artikel 4:84 van de Awb een mogelijkheid om af te wijken van de beleidsregel.

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Cluster 6

Dit artikel luidt als volgt.

Het bestuursorgaan handelt overeenkomstig de beleidsregel, tenzij dat voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen.

Datum
19 maart 2020

Van dit artikel kan op een vergelijkbare wijze gebruik gemaakt worden als bij de hiervoor genoemde hardheidsclausule. Ook in dit geval zal WJZ zorgen voor een eenduidige formulering voor de toepassing van de inherente afwijkingsbevoegdheid.

Verlengen eigen beslistermijnen

Op grond van artikel 4:15, tweede lid, onder c, van de Awb kan de beslistermijn worden opgeschort als het bestuursorgaan door overmacht niet in staat is een beschikking te geven. De Coronamaatregelen rechtvaardigen gebruikmaking van dit artikel.

Het spreekt voor zich dat moet worden getracht deze opschorting van de beslistermijn zo kort mogelijk te houden en dient er ook echt een verband te zijn met de Coronamaatregelen. Ook verdient het aanbeveling hierover richting de subsidieontvangers zo snel mogelijk te berichten en eenduidige termijnen te hanteren. Dus bijvoorbeeld voor alle besluiten wordt vooralsnog een aantal weken of maanden extra genomen.

Digitaal verzenden van besluiten

In overleg met DUS-I en OCW is reeds besloten om subsidiebesluiten vanaf heden digitaal en zonder natte handtekening te verzenden (per e-mail, indien een e-mailadres bekend is en voorzien van een vorm van een digitale handtekening). De Awb kent de mogelijkheid om digitaal met burgers en instellingen te communiceren indien een ontvanger expliciet heeft aangegeven hier voor open te staan. Nu is dat in de meeste gevallen niet expliciet gebeurt, maar als een subsidieontvanger wel al digitaal met VWS heeft gecommuniceerd, gaan we er in de periode van de Coronamaatregelen van uit dat deze weg ook voor subsidiebesluiten bewandeld kan worden. Op deze wijze kan besluitvorming toch enige doorgang vinden.

Indien een subsidiebesluit niet digitaal kan worden verzonden (bijvoorbeeld omdat het niet afgeleverd kan worden op het bekende e-mailadres) zal alsnog een papieren versie verzonden moeten worden. Dit geldt ook als een subsidieaanvrager/ontvanger aangeeft alsnog een papieren exemplaar te willen ontvangen.

In de besluiten worden een soortgelijke passage opgenomen als hieronder.

U bent gewend om beschikkingen van DUS-I per post te ontvangen. Ik heb er, in verband met de maatregelen vanwege het Corona virus, voor gekozen beschikkingen tijdelijk per e-mail te verzenden. Ik realiseer me dat u nooit expliciet kenbaar hebt gemaakt aan DUS-I dat deze elektronische weg open staat om beschikkingen naar u te verzenden.

De reden dat ik voor de elektronische wijze van bekendmaken van deze beschikking heb gekozen is enerzijds dat ik als werkgever mijn verantwoordelijkheid moet nemen voor de medewerkers van DUS-I en anderzijds voortgang van de subsidietaken zo vlot en accuraat mogelijk wil laten verlopen.

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Cluster 6

Datum
19 maart 2020

De rechten die u ontleent aan deze beschikking zijn gelijk, als ware het een per post bekendgemaakte beschikking. Ook de verplichtingen die u hebt blijven gelijk. Als moment van verzending van deze beschikking geldt de dag waarop zij de server van DUS-I heeft verlaten. Indien u deze beschikking desondanks graag per reguliere post ontvangt, verzoek ik u mij dit per ommekeer te melden. U ontvangt dezelfde beschikking dan nogmaals per post.

Overige knelpunten en knelpunten die niet met bovenstaande kunnen worden opgelost.

Zoals gezegd zijn er naast de hiervoor genoemde knelpunten ook nog andere specifieke aspecten die een oplossing behoeven. Over een aantal is in het bijgevoegde Excel bestand al nagedacht. Voor knelpunten waarvoor binnen de regelgeving geen mogelijkheden zijn (denk bijvoorbeeld aan knelpunt 7) om tot oplossingen te komen rest de mogelijkheid om de betreffende regelingen zelf aan te passen, zo nodig met terugwerkende kracht. Ook is het mogelijk via de bekende escalatieroute naar SG/bewindspersonen, te besluiten af te wijken van bestaande regels zonder dat hier rechtmatige mogelijkheden voor zijn.

Indien wijzigingen gewenst zijn van bestaande regels hoort WJZ dit graag zo snel mogelijk, zodat meteen met aanpassingsregelgeving aan de slag kan worden gegaan. Aanlevering graag centraal via de dienstpostbus van het ECS.

Vragen over deze notitie en andere vragen over subsidies in relatie tot de Coronamaatregelen die niet besproken zijn in deze notitie of vermeld zijn in bijgevoegd Excel-bestand, ook graag via de dienstpostbus van het ECS aanleveren bij WJZ.

(10)(2e)
(10)(2e)